

S O K F É L E .

34. Szám.

Béts. Aprilis 26-dikán.

1833

Emlékeztető Jegyzetek.

A p r i l i s .

24 Apr. — 1547. Mühlbergnél megverettetnek a' Protestánsok, reményeik tsak nem egészen megsemmisítettnek. — 1809. Az Austriai kormány egy kerülő levélben erősen meghagyja, hogy a' Külföldre menő levelekben kiki mélyen hallgasson a' Birodalom külső 's belső viszonyjairól.

25 Apr. — 1521. Luther elhagyja Wormst bátorságos utazásra való ts. szabadlevéllel. — 1781. Szül. Ferdinand K. Fő Hertzeg M. O. volt Főhadi kormányzója. — 1814. XVII Lajos vissza lép hoszszas számkivetése után a' frantzia földre.

26 Apr. — 1442. Zsigmondunk leánya megesküszik Bétsben Alberttel. — 1801. A' Frantzia Kormány megengedi a' száműzetetteknek a' visszatérést. — 1809. Antal F. H. megérkezik Schärdingből Bétsbe, 's tüstént Magyar Országnak veszi útját. Ferentz Ts. Schärdingből Sternbergbe költözik udvarával. Seregeink átkelnek az Inn innét lévő partjára erősen nyomatva a' Szerentse kedventzétől. A' Frantiák már Schärding előtt vannak; Dedovich hátrál.

Sinai temetés.

Különös azon bánás mód, mellyel Sinában Kelet Indiának éjszak keleti részén, a' lakosok halottjaik eltakarítások alkalmával élnek. — A' temetések külömbfélék, 's az elhúnytának rangjához, 's erszényéhez szoktak alkalmaztatni. — Az igen szegényeknek hült tetemeik a' közel lévő folyóba vettetnek, vagy pedig a' mezőre vitetvén ki, ottan a' vad állatoknak martalékul hagyatnak. Azon tsetsemők, kik fog nélkül halnak meg, egy-körülbelől két lábnyi méjségű gödörbe, mellynek egyik végibe főtől valófa helyett, egyenes karó szúratik, tétetnek le. — A' teherben meghalt asz-

Toldalék a' M. Kurirhoz.

szonyok is földbe ásatnak ugyan, de két holdnapra ott nyugtók után felvételnek, 's meg égettetnek. Mivel pedig a' nép abban a' hiszemben van, hogy ha a' varázslók az elhalt aszszony méhében levő kisdredre szert tesznek, tsuda dolgokat vihetnek véghez, annak sirjánál éjjel nappal őrt szoktak állani.

Más szokás uralkodik a' tehetösebbeknél; nálok mihelyest a' test lelkétől megvált, azt azonnal hideg vízben megmossák, kénessőt, vagy pedig mézet öntvén szájába, le térdjepeltetik; vég tagjainak hegyeiből egy keveset elmetszenek, és kezeit artza eránnyában össze kaptsolják. Illy helyzetben a' szegényeknek kemény fából, a' gazdagabbaknál értzből készült koporsóba tételik a' test, hol posztó széllel erősen bétekergettetvén, a' benne lévő nedvesség lassanként mind kifoly, és a' koporsó fenekébe vésett, földbe nyúló tsövön egy edénybe szivárog; ezen nedv ismét egy más drága kantsóba öntetvén által,— a' helységtől valami egy órányi távolságra nagy pompával a' folyó fenekén rejtetik el. — Jól kiszáradván a' test, a' Papok a' halottas háznál korán reggel össze gyűlnek, a' halott mellett imádkoznak, mi után a' test felvételik, 's mindenféle rokonjaitól késértetve, a' templom felé vitetik; közel a' templomhoz magok a' papok veszik által a' koporsót, 's azt egészen a' templom belsejéig viszik, hcl a' halott a' már készen álló rakásfára feltételik, lassú tűz által hamuvá emésztetvén. — Az égetés alatt *Páli* nyelven szüntelen énekelnek, a' minek értelme *Finlayson* ángoly orvos, 's híres természet vizsgáló szerént ezen sorokra megy ki:

Eheu! mortale Corpus
 Ut fumus nunc hic ascendit, sic et
 Animus tuus ascendat in Coelum.

Minékutánna a' tűz egészen elenyészett, a' meghóltaknak hamvai a' papok által szorgosan öszve gyűjtetnek, és tiszta vízzel öszve gyúratnak. Ezen tészta forma tömegből, egy kis *Buddha* *) képet tsínálnak, 's ha hogy a' halott atyafiai a' temetés árra kifizetésére, mely valóban nálók igen sokba kerül, tehetetlenek, a' képet a' papok mind addig a' templomnak belső rejtekében tartják, míg az említett summa le nem tétetik.

A' királyi temetés is tsak nem illy móddal szokott véghez menni, azon külömbséggel mindazonáltal, hogy az ő testéből kifolyt nedv nem a' víz fenekére ásatik, hanem erős tűz mellett mindaddig főzetik, míg annak egy része olajjá nem vált; ezen olaj egy arany tészébe megszedetvén, a' korona örökösnek királlyá való felkenésére használtatik. A' meghalt királynak égetésekor a' leendő Királynak, királyi Hertzegeknek, és az Ország nagyjainak is megkell jelenniek. A' rógushoz legközelebb áll a' jövendő király, mellette valamivel hátrább az 1-ső, 2-dik 's a' t. Hertzegek, kikhez a' farakástól egy egy száraz nádak nyúlnak, a' jel adásra mindenik nádszál meggyújtatik 's ez által az egész rógus tsak hamar lángba borittatik. Az ő hamvaiból is *Buddha* kép formáltatik, melly a' templomban lévő szentek sorába tétetvén, a' Néptől Isten gyanánt tiszteltetik. — A' meghóltakat Sinában is szintúgy mint nálunk gyászolják, ezen kívül a' Királynak elhúnytával még hajokat is 3-szor egymás után leszokták nyíratni.

Vitéz I.

Az állhatatosság győzedelme.

Robert Bruce Scócia vizonalapítója, ellenségei között szerentsésen végzett hadi kémlete után, fáradtan

*) Sinában 's kelet Indiának több helyein Isten gyanánt imádtatik.

térvén vissza, egy pazaszt házban tölté az éjelt. — Hajnallott, az arany sűgárok behatának a' homályos ablak hasadékain, 's felemelvén nyugvó helyéről pihent teteit, észreveve egy pököt, melly a' szoba boltozatját elérni igyekezett. A' pök le esett; de azon szempillantatban másodsor is erőlköde feljutni; ezen jelenet nevelé a' vitéz figyelmét, ki szánakozva tekinté mint tsalattatik meg másodsor is a' pök igyekezetében. Így látta Bruce tizenkétszer viszonzni a' feljutást, 's tsak a' tizenharmadik próbatétel leve a' felérés-sel meg koronázva, a' pök elérte a' szoba boltozatját; Bruce sejté ezen jelenet' titkát, 's elragadtatva kiálta fel: „Ezen pök taníta állhatatosnak lenni, 's példáját követni fogom. Nem győzöttem e' meg én is tizenkétszer ellenségimnek tenger hadától? talán tsak egy viadaltól függ Hazám szabadsága.“

És kevés napok múlva a' Scótusok fényére bételyesedet ezen jóslat a' Bonnenburni viadal után, 's szabadságok újonnan feltűne.

Bétsi tseppék.

Kellner, Speiszettel her! kiálta N. Urats. „Schaffen Euer Gnaden,“ pintzészi alázatossággal ugrék ez elő, 's a' kívánt jegyzéket átnyújtá; az Urats éh pillantatokkal futá azt keresztül, 's malatzfejet parantsolt. Minutumok telnek, 's már egy fertály is elmúlt, — a' gyomor mind inkább tűrhetetlen, de az étel még sem jön. Kellnert kiált tehát ismét, ki szolgálatra termett lábakkal ugrik a' parants szóra elő: „Jön e' már az én malatz fejem?“ kérdi Uratsos boszszonkodással N. A' pintzész mosolygva illan a' konyhának.

„Oh! be a' lelkére is tud beszélni az a' Tiszteletes Uram az embernek,“ szöll a' templomból haza felé

ballagdogáló Néni, mellynek valóságát Kata aszszony potyogó könyűivel igazlá. „Szép volt biz a' — szóll rántzba vont homlokkal Miska bátsi — tsak a' kár, hogy nem úgy él mint beszél. — Én mosolygék 's akaratom ellen is eszembe jutott itt némely Urats, ki nyelvünknek kormányzási nyelvé való emelésén olly hevesen buzog, 's maga többnyire németül beszél, 's a't.

Uraim! Uraim! Verba movent, sed exempla trahunt.

Buzgott a' nemzetisedés lelke D. Városában is, hol számos bóltok megannyi tziimzeteit, magyar felírás ékesíté. Beimel Gottlieb kefekötő éppen a' tájban származék - le nyugoti német hazájából ezen kedvezőbb éghajlatú kis magyar - honba. Boltot egy igen esmeretes Könyváros bolt mellett bérle ki. A' Nemzeti buzgóság szinten elfogá őt is, 's bár maga keveset tudott magyarul, ége a' kívánságtól, keletkező mesterségének dísz - magyar felírás által szerezni. Hivatja tehát az asztalost, 's a' szomszéd bolt táblájára mutatván, „*látja asztalos Uram, ollyan magyar tziimer tsinálon nekem is ide, tsok én kefekötő vagyok.*“ A' kívánság tsak hamar tellyesítetett, 's egy néhány nap mulva a' bólt felett ezen felírás vala olvasható: *Beimel Gottlieb Nemzeti Kefekötő.*

A' B é k e t ű r é s.

A' tudatlan úgy tekinti a' Béketűrést, mint a' félénk szívnek szüleményét, és azt a' nyúl szívűek menedékhelyének nevezi; a' bóltts ellenben úgy nézi azt, mint a' nemes lélek igaz ismértető jelét; őtet táplálja mindég a' remény, és nem ismeri a' kétségbeesést, melly tsak az alaton lelkek tulajdona.

A' Béketűrés olly hathatós segédeszköz minden nyomorgattatás, és betegség ellen, hogy ezek sokat, igen sokat vesztenek mérgekből, ha a' béketűrés gyógyítja a' sebet. A' béketűrés ugyan mindég viaskodással vagyon egybekaptsolva; de a' győzelem ezt mindég is követi. Mert ő a' szúrások ellen magát a' bentsület paizsával védelmezi, és úgy megédesíti a' szenvedés keservit, hogy a' tűrő sorsa mostohaságát alig érzi. A' béketűrés egy-azon erények közül, mellyek a' jutalmat mindég magokkal hondozzák, és senki sem gyakorolja azt, a' nélkül hogy egyszersmind jötetteit ne éreznék.

Ama béketűréséről annyira elhíresedett *Marcus Aurelius* azt szokta mondani: *Caesar* a' Római birodalmat kard, — *Augustus* örökség — *Caligula* Atyja férdeme — *Néró* kegyetlensége — *Titus*, Judaea eloglalása által hódította-meg, de ő, noha szegényebb származású, béke tűrése által jutott az uralkodó székre.

A' Béketűrés hasonló a' vitéséghez, melly ellenség nélkül soha a' maga fényében meg nem jelenhet. Ő, mint a' szenvedelem, igen könnyen eltűnik. Ő azon nagylelkű barátunk, ki a' szerentsének, és boldogságnak idején magát elrejti, de a' szerentsétlenségben kezét nyújtja mindenkinek, ki reá érdemes. Ő koszorúz végre minden viaskodást, és ő egyedül azon igaz út, melly az örök boldogságba vezet.

A—y.

A' Magyar Nemzeti tántzhoz.

Platz, meine Herren, Platz! helyt Uraim helyet!
Férébb kerengő Truppok, odébb minuét,
Tszozogtató galoupp! feszüljünk
Itt nemesebb, 's derekabb az Einzug.

A' párdutzos *Tos*, 's medve fedett *Szabólts*
 Szathmár vidékén szét lotsogott piros
 Húllámiból, fegyverre pattant
 Scitha gyerek mutogatja tántzát.
 Mély bámulással szenderedem, midőn
 E' dent Magyarat, a' nagy *Tuhutum* faját,
 Középre látom *Bendegúzként*
 Kalpagosan katzagányban állni.
 Ni, melly vidorság játszadozik kurutz
 Tekintetén, ní! ní! hogy emelkedik
 A' tzimbalom pengésre, a' slp
 A' hegedű, 's duda szóra lelke;
 Nézd kardra termett két kezit hogy teszi
 Tshipője kettős domborodásira,
 Mint tartja nézd, nézd, a' nyeregnek
 Völgyibe nőtt derekát, merően!
 A' nép tolongásit lehetetlen el
 Szenvedni, midőn a' Charaton fija
 És Dáciának szép legénnye,
 A' figurák özönét teremti.
 Midőn hevülvén kajsza tsapásokat
 Vág láthatatlan lába sebes feje,
 Midőn ki fordított bokája
 Jobbja körül enyelgve jádzik.
 Majd törli izzadt képít, hol andalog
 Majd jobbra tsuszszant, 's kurta menést teszen
 Hol tsúszik, hol pattogva méri
 A' levegő üregét, 's bravót nyer.
 Majd néha lassúl, 's hajladozik búján,
 Majd ollykor hoppal bő sarujára vág,
 'S Rákótzai érzékeny keservit
 Pengi hat ágazatú taréja.
 Mit szólssz, ez Isten képire alkotott
 Gyöngy Levántának, kellemetes maga

Illetgetéséről? mit ékes
 Termetiről? bugyogós Közönség!
 Ne nékem intézd tapsaidat Magyar,
 Ne nékem intézz Tárogatót 's töményt:
 A' Pályi óltárokra tartsad
 Ünnepi tárogatód 's töményed,
 Tudod hogy ez hely, szülte hazánk nemes
 Tántz mesterét, itt fényteti Dácia
 Betses reményét, homlokának
 Tiszteletére babért kötöztvén.
 Óh vajha Árcad énekelői közt
 Egy Istenítő volna, ki virtusát
 Nagy tántzosának, lantra kelvén
 Trombita szón, az Egekre hordná:
 Kedves Barátom! hogy ha kitelhetik,
 Szathmárnál híred Pannoni trombitán,
 A' szent hegyeknek meszsze látó
 Bértzeiről örömet ki fúvom.

Cs. Sz.

 Rejtett szó.

Eredetem veszem a' földnek gyomrából
 Fel nevelt szálamnak kitsinke magjából
 Vékonyan nyúlt Testem szálakban vevődik
 Sűrűn egy más mellé el helyheztetődik
 'S mikor így egyszerre létem meg nyerhetem
 'S egy ideig tartó pályám el mehetem,
 Darabokra válok, — 's ekkor öszve szednek
 A' Malomba visznek 's addig mesterkednek
 Rajtam, — míg nem azzá válok a' mi vagyok,
 'S használnak azután kitsinyek és nagyok.

 Megfejtés a' 35. számban: Kókény.

Igazítás. A' Sokféle 27 számjában 206-k lapon: *Loyaux sujets*,
 nem törvényes, se nem igazságos, hanem *hű* jobbágyokat je-
 lent. — 208-k lap. doliances olv. *doleances*; — és desideriarum:
desideriorum.